

**RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN
IN 1994 VAN DE BEDRIJVEN MET
GROENTETEELT OPEN GROND, FRUIT-
EN BLOEMBOLLENTEELT**

Juli 1995

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1994 VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT OPEN GROND, FRUIT- EN BLOEMBOLLENTEELT

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1995

Periodieke Rapportage 26-94

ISSN 0921-4240

14 p.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1994 (oogstjaar '94-'95) van de bedrijven met groenteteelt in de open grond, van fruitteeltbedrijven en van bloembollenbedrijven geraamd. Naast netto-bedrijfsresultaat, arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen worden de belangrijkste kostensoorten vermeld.

De bedrijven met groenteteelt in de open grond zagen in 1994 slechts een kleine verbetering van het lage niveau van rentabiliteit en inkomen ten opzichte van 1993. Voor fruitteeltbedrijven was 1994 opnieuw sterk verliesgevend met nauwelijks positieve inkomens; de situatie was echter minder slecht dan in 1992 en 1993. Bloembollenbedrijven sloten 1994 - evenals 1993 - af met een positief resultaat.

In de opengrondsgroentesector werden lagere kg-opbrengsten tegen hogere prijzen dan in 1993 afgezet. In de fruitsector lag het gemiddelde prijspeil van de appels een derde boven het lage peil van 1993/94, terwijl de peren een kwart hoger noteerden. De productie van appels en peren bleef achter bij die in 1993/94. De bloembollensector ontmoette over het geheel iets hogere prijzen en een gelijke productiehoeveelheid.

De kosten per bedrijf worden in 1994 voor de fruitsector lager geraamd dan in 1993 (lagere productie en investeringen), voor de groenten stabiel en voor de bloembollen een lichte stijging.

Groenteteelt/Fruiteelt/Bloembollenteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/
Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

INHOUD

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1994	7
3.1 Groenteteelt in de open grond	7
3.1.1 Opbrengsten	7
3.1.2 Kosten	7
3.1.3 Bedrijfsuitkomsten	8
3.2 Fruitteelt	8
3.2.1 Opbrengsten	8
3.2.2 Kosten	9
3.2.3 Bedrijfsuitkomsten	9
3.3 Bloembollenteelt	10
3.3.1 Opbrengsten	10
3.3.2 Kosten	10
3.3.3 Bedrijfsuitkomsten	10
BIJLAGEN	11
1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de groenteteelt in de open grond in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993	12
2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de fruitteelt in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993	13
3. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de bloembollenteelt in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993	14

1. INLEIDING

Het doel van het onderzoek, waarover in het hierna volgende zal worden gerapporteerd, is inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de groenteteelt in de open grond, de fruitteelt en de bloembollenteelt in 1994. Daar op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen over 1994 van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd. Als basis voor deze raming dienen de definitieve cijfers van de LEI-boekhoudingen over 1993. Tot de overige gehanteerde bronnen behoren algemene statistische gegevens (CBS, PGF, PVS en dergelijke).

Een indruk van de verwachte resultaten op tuinbouwbedrijven is van belang voor het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en voor het tuinbouwbedrijfsleven.

Voor de groenteteelt in de open grond, voor de fruitteelt en voor de bloembollenteelt is per bedrijf het geraamde netto-bedrijfsresultaat - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het netto-bedrijfsresultaat is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast zijn de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het netto-bedrijfsresultaat vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het netto-bedrijfsresultaat zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1994 ten opzichte van 1993 zijn opgetreden. De definitieve cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1993 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

In de berekeningen is een aantal landelijke gegevens betrokken, zoals omvang van de betaalde arealen, veilingaanvoeren, exportgegevens en prijsniveaus van de belangrijkste vollegrondsgroente-, fruit- en bloembolgewassen (bronnen: CBS, PGF en PVS).

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1994. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

De duurzame produktiemiddelen worden gewaardeerd op basis van de nieuwwaarde. Dit vormt tevens het uitgangspunt voor de vaststelling van de afschrijvings- en rentekosten van de duurzame produktiemiddelen.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 5½% aangehouden (1993 5½%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 6½% (in 1993 6½%) rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (inclusief werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Bij de berekening zowel van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1994

3.1 Groenteteelt in de open grond

3.1.1 Opbrengsten

In 1994 verschilde het areaal groentegewassen in de open grond nauwelijks met dat van 1993 (bron: CBS-Meitelling). Ook de geldswaarde van de geveilde produkten van de oogst 1994/95 vrijwel gelijk aan die in voorgaand seizoen. Dit hing samen met een 7% kleinere aanvoer die werd afgezet tegen een 9% hogere prijs.

Voor de individuele gewassen wijkt de situatie soms erg af van het gemiddelde beeld met betrekking tot de behaalde opbrengstcijfers. Vrijwel algemeen was er bij de gewassen sprake van hogere prijzen ten opzichte van het oogstjaar 1993/94; met name bladgroenten zoals sla en andijvie, en ook sluitkool laten aanzienlijk betere prijzen zien dan in het (slechte) voorgaande seizoen. Lagere prijzen worden genoteerd door augurk, witlof, aardbei en prei.

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond in 1994 een lichte stijging van de opbrengst groenten verwacht. Hierbij is uitgegaan van een gelijkblijvende teeltoppervlakte per bedrijf.

3.1.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen zal het niveau van de totale kosten in 1994 niet afwijken van dat in 1993.

Voor de belangrijkste kostencategorie arbeid wordt geen verandering verwacht. Dit wordt geheel veroorzaakt doordat een kleine volumedaling (2%) gecompenseerd wordt door een wat hogere gemiddelde beloningsvoet per gewerkt uur.

Bij de kosten van materialen, werk door derden, aflevering en algemene bedrijfskosten worden nauwelijks veranderingen ingeschat. Bij de jaarkosten van duurzame produktiemiddelen treedt een lichte daling op door een matig investeringsniveau, met daarnaast een stabiel prijsniveau en rentevoet.

3.1.3 Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten (inclusief de berekende aanwas van vaste plantopstanden en de overige opbrengsten) zullen vermoedelijk circa 2% hoger zijn dan in 1993.

Met deze verwachtingen van lagere opbrengsten en stabiele kosten wordt een kleine daling voorzien van de bedrijfsuitkomsten. Het gemiddeld verlies wordt geraamd op 16% van de kosten (1993 -18%). Per hectare tuinbouw betekent dit een daling van het verlies met f 900,- tot f 8.800,- per hectare.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 30.800,- en f 35.200,- (vorig jaar f 22.800,- respectievelijk f 26.600,-).

De uitkomsten van de groentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

3.2 Fruitteelt

3.2.1 Opbrengsten

Het areaal appels wijkt in 1994 met circa 16.700 ha nauwelijks af van dat in 1993; opvallend is wel het kleinere areaal eerstejaarsaanplant in 1994 (daling met 14% tot circa 800 ha).

Peren geven daarentegen ook in 1994 weer een uitbreiding te zien; het areaal beslaat circa 5.900 ha, dit is 5% meer dan in 1993. Het areaal overige pit- en steenvruchten vertoont een afname van 4% en het areaal kleinfruit blijft gelijk.

De prognose van de opbrengst fruit gemiddeld per bedrijf in 1994/95 is gebaseerd op de landelijke prijs- en aanvoergegevens op de veilingen (bron PGF).

De produktie van appels wordt 15% lager geraamd dan het niveau van het voorgaande seizoen (1993/94); ook voor peren wordt een lagere produktie verwacht (-20%).

De prijsvorming van de appels van de kleinere oogst 1994 is minder slecht verlopen dan in voorgaand seizoen. In totaliteit wordt rekening gehouden met een prijspeil dat gemiddeld per kilogram ruim een derde hoger ligt dan in het seizoen 1993/94.

Ook bij peren ligt het gemiddelde prijspeil hoger dan in 1993/94 (circa een kwart). Globaal zal de middenprijs per kilogram in het seizoen 1994/95 voor appel rond de zeven dubbeltjes liggen, terwijl de gemiddelde prijs van een kilo peren voor het gehele seizoen uitkomt op circa negen dubbeltjes.

Op grond van deze prijs- en produktieverwachtingen wordt een omzetniveau per bedrijf geraamd voor 1994 dat circa 11% hoger ligt dan in het voorgaande jaar. De totale bedrijfsopbrengsten per bedrijf (inclusief bere-

kende aanwas van plantopstanden en overige opbrengsten) zal vermoedelijk circa 6% hoger zijn dan in 1993.

3.2.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1994 enige daling van de totale kosten te verwachten. Uitgaande van ongewijzigde bedrijfsomvang betekent dit tevens een kostendaling per hectare (-3%).

Voor de belangrijkste kostensoort arbeid wordt in verband met de 16% kleinere produktie een lager arbeidsvolume ingeschat (-5%); bij een toename van het loonniveau per uur met 2% treedt een daling op van het kostenniveau met 3% per bedrijf en per hectare.

Ook voor de meeste andere kostensoorten wordt enige daling verwacht. Afleveringskosten reageren uiteraard ook op de (lagere) produktie (-8%). De kosten van duurzame produktiemiddelen konden dalen met name door een kleinere investeringsactiviteit. Voor onderhoud en algemene bedrijfskosten wordt gezien de slechte resultaten in de afgelopen paar jaar enige terughoudendheid verondersteld. Daling van de aanplant van nieuwe fruitopstanden ten opzichte van het niveau van de afgelopen jaren, wordt zowel in kosten als opbrengsten zichtbaar door middel van lagere aanwas (opbrengsten) en een daling in kostensoorten die met vernieuwing samen hangen (materialen).

3.2.3 Bedrijfsuitkomsten

Met deze verwachtingen van hogere opbrengsten (6%) en lagere kosten (-3%) zullen de bedrijfsuitkomsten in 1994 minder extreem negatief zijn dan in 1992 en 1993. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 27% van de kosten (1993 - 34%). Weliswaar enige verbetering, maar toch is het opbrengstniveau slechts voldoende om drie kwart van de beloningsaanspraken te honoreren. Hiermee beleeft de fruitteeltsector een derde jaar in successie waarin de verkregen opbrengsten in zeer hoge mate te kort schieten om een rendabele bedrijfsexploitatie mogelijk te maken. Per hectare fruitteelt bedraagt het verlies in 1994 circa f 11.000,-.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld negatief f 3.400,- en positief f 13.300,- (vorig jaar negatief f 28.300,- en negatief f 9.900,-).

De uitkomsten van de fruitbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

3.3 Bloembollenteelt

3.3.1 Opbrengsten

In 1994 was het areaal bloembollenteelt (circa 17.600 ha) met 760 ha uitgebreid ten opzichte van 1993. Evenals in de jaren eraan voorafgaand vond in 1994 opnieuw uitbreiding plaats. De groei was vooral te vinden bij de tulp (ruim 500 ha), maar ook het areaal lelies, hyacinten en gladiolen nam toe; daarentegen vond een daling plaats bij narcissen en irissen.

Voor het gehele pakket bloembollen wordt enige prijsverbetering aangenomen; lelieprijzen worden echter lager geraamd. De hoeveelheid verkochte bloembollen zal in totaliteit weinig verschillen van 1993.

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de bloembollenteelt in 1994 circa 2% stijging van de geldopbrengst bloembollen verwacht. Hierbij is uitgegaan van ongewijzigde bedrijfsomvang.

3.3.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1994 een toename van de totale kosten te verwachten met 4% per bedrijf en per hectare.

Voor de belangrijke kostensoort arbeid wordt 2% stijging per bedrijf verwacht door een toename van de kosten per uur. Ook voor de jaarkosten (afschrijving en rente) van de gebouwen, machines en de bloembollenkraam wordt een toename verwacht; dit hangt samen met belangrijke investeringsactiviteiten op de bloembollenbedrijven. Bij de meeste andere kostensoorten zijn in het algemeen stijgingen aangehouden van 4%.

3.3.3 Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten (inclusief de berekende aanwas van de bloembollenkraam en de overige opbrengsten) zullen vermoedelijk ruim 1,5% hoger zijn dan in 1993.

Met deze verwachtingen van hogere opbrengsten en kosten wordt een kleine daling van het niveau van de bedrijfsuitkomsten voorzien. Voor 1994 wordt een winst geraamd van 4% van de kosten (1993 6%). Per hectare bloembollenteelt betekent dit een daling van *f* 1.600,- tot een winst van *f* 2.800,- per hectare. De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld *f* 107.500,- en *f* 138.400,- (vorig jaar *f* 118.900,- respectievelijk *f* 146.800,-).

De uitkomsten van de bloembollenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 3.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de groenteteelt in de open grond in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993

	Groenteteelt in de open grond in Nederland	
	1993	1994
Oppervlakte groente open grond gemiddeld per bedrijf (ha)	9,70	9,70
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	524.900	525.200
opbrengsten	430.600	439.800
netto-bedrijfsresultaat	-94.300	-85.400
idem per f 100,- kosten	-18	-16
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	22.800	30.800
ondernemersinkomen	26.600	35.200
2. Uitkomsten per hectare groente open grond		
Kosten:		
arbeid	23.400	23.400
rente	3.300	3.200
afschrijving	5.200	5.200
materialen	11.400	11.500
afleveringskosten	3.800	3.700
diverse kosten	6.900	7.000
Totale kosten	54.000	54.000
Opbrengsten:		
groente	42.300	43.200
aanwas vaste plantopstanden	200	200
overige opbrengsten	1.800	1.800
Totale opbrengsten	44.300	45.200
Netto-bedrijfsresultaat	-9.700	-8.800

Bijlage 2 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de fruitteelt in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993

	Fruitteelt in Nederland	
	1993	1994
Oppervlakte fruitteelt gemiddeld per bedrijf (ha)	11,19	11,19
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	467.900	452.600
opbrengsten	310.200	329.000
netto-bedrijfsresultaat	-157.700	-123.600
idem per f 100,- kosten	-34	-27
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	-28.300	-3.400
ondernemersinkomen	-9.900	13.300
2. Uitkomsten per hectare fruitteelt		
Kosten:		
arbeid	15.300	14.800
rente	4.600	4.400
afschrijving	7.100	6.800
materialen	4.100	4.200
afleveringskosten	5.900	5.400
diverse kosten	4.800	4.900
Totale kosten	41.800	40.500
Opbrengsten:		
fruit	21.200	23.500
aanwas vaste plantopstanden	4.200	3.600
overige opbrengsten	2.300	2.300
Totale opbrengsten	27.700	29.400
Netto-bedrijfsresultaat	-14.100	-11.100

Bijlage 3 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gulden in de bloembollenteelt in 1994 in vergelijking met de resultaten in 1993

	Bloembollenteelt in Nederland	
	1993	1994
Oppervlakte bloembollen (incl. contractteelt voor derden) gemiddeld per bedrijf (ha)	13,20	13,20
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	927.200	965.600
opbrengsten	985.200	1.002.400
netto-bedrijfsresultaat	58.000	36.800
idem per f 100,- kosten	6	4
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	118.900	107.500
ondernemersinkomen	146.800	138.400
2. Uitkomsten per hectare bloembollen		
Kosten:		
arbeid	20.500	20.900
rente	7.900	8.500
afschrijving	8.600	9.400
materialen	10.500	10.800
afleveringskosten	4.700	4.900
diverse kosten	18.000	18.700
Totale kosten	70.300	73.200
Opbrengsten:		
bloembollen	66.200	67.500
aanwas bloembollenkraam	2.000	2.000
overige opbrengsten	6.500	6.500
Totale opbrengsten	74.700	76.000
Netto-bedrijfsresultaat	4.400	2.800

In de reeks "Periodieke Rapportages" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 26-93 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1993 van de bedrijven met groenteteelt in de opengrond fruitteelt- en bloembollenbedrijven
- No. 37-93 De financiële positie van de tuinbouw (FIT) - Boekjaar 1993 en vergelijking met voorgaande jaren
- No. 38-93 Bedrijfsuitkomsten in de tuinbouw (BUT) - Boekjaar 1993 en vergelijking met voorgaande jaren
- No. 3-94 Actuele ontwikkeling van bedrijfsuitkomsten en inkomens in 1994